

Čís. 3793.

Zločin utrhaní na cti podle § 209 tr. zák. jako trestný čin nejen proti cti, po případě svobodě člověka, nýbrž ve svých důsledcích i proti správnému konání spravedlnosti státem, předpokládá vždy u pachatele úmysl (přímý nebo nepřímý) uvést v omyl úřady konáním spravedlnosti od státu pověřené tím, že trestní řízení neb alespoň pátrání má být zahájeno proti nevinnému.

Pro otázku, zda obvinění někoho pro vymyšlený zločin způsobem v § 209 tr. zák. uvedeným zakládá skutkovou podstatu tohoto zločinu, není rozhodným, zda vrchnost, nabyvši vědomosti o obvinění, pojímá čin pachatelův jako zločin utrhaní na cti, či zda ho posuzuje s jiného hlediska.

Nezáleží ani na tom (s hlediska prvé skutkové podstaty § 209 tr. zák.), zda vrchnost považuje udání za věrohodné a zahájí obvyklé pátrání proti udanému, či zda na popud udavatelův vůbec nezakročí nebo dokonce obrátí šetření přímo proti němu.

Po stránce subjektivní nelze účel, jehož pachatel chtěl udáním (obviňováním) dosáhnouti, zaměňovati se zlým úmyslem ve smyslu § 1 tr. zák.; motiv trestné činnosti pachatelovy jest okolností nerozhodnou.

Spadá sem, oznámil-li kdo četnictvu — předstíraje loupežné přepadení — jiného z vymyšleného zločinu spoluviny na loupeži.

(Rozh. ze dne 1. března 1930, Zm I 693/29.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Jičíně ze dne 6. září 1929, jímž byl obžalovaný, byv obžalován pro zločin utrhaní na cti podle § 209 tr. zák., uznán vinným jen přestupkem podvodu podle §§ 197, 205 a 460 tr. zák., zrušil napadený rozsudek a věc vrátil nalézacímu soudu, by o ní znovu jednal a rozhodl.

Důvody:

Rozsudek nalézacího soudu zjišťuje, že obžalovaný oznámil dne 15. července 1929 četnictvu, že byl v noci přepaden třemi neznámými muži a oloupen o 140 Kč a že na dotaz po pachatelích udal Ladislava T-u jako původce nebo návodce činu, odůvodniv toto podezření tím, že s ním žije ve sporu a že prý T. již jednou naváděl proti němu tři mladíky, aby ho přepadli. Rozsudek sice výslovně nepraví, že se udání obžalovaného u četnictva stalo pro vymyšlený zločin, že bylo vědomým udáním nepravdy, z toho však, že pro úvahy o trestnosti činu obžalovaného běře za podklad jeho doznání, že přepadení jen předstíral a že se nic takového nestalo, jest míti za to, že i toto zjištění jest, třebaže nepřímou, v rozsudku obsaženo. Nalézací soud osvobozuje obžalovaného od obžaloby podle § 209 tr. zák. a uznává ho vinným jen přestupkem podvodu podle §§ 197, 205 tr. zák., spáchaným tím, že lstivým předstíráním, že byl oloupen o peníze, uvedl v omyl četnické strážmistry

Václava H-a a Jaroslava K-a. Má za to, že v souzeném případě schází zlý úmysl, nezbytný ke skutkové podstatě zločinu podle § 209 tr. zák., a odůvodňuje to důvěrou v pravdivost zodpovídání se obžalovaného, že prý mu šlo jen o důvod, by nemusil zaplatiti hostinskému dluh a by tak získal další úvěr; shledává nikoli bezvýznamným, že četnictvo samo pojímalo jednání obžalovaného jen jako podvod na něm (četnictvu) spáchaný a i v trestním oznámení případu na soud čin jen takto označilo. Zločin utržení na cti podle § 209 tr. zák. jako trestný čin nejen proti cti, po případě svobodě člověka, nýbrž ve svých důsledcích i proti správnému konání spravedlnosti státem, předpokládá u pachatele úmysl, ať již přímý nebo nepřímý, uvést v omyl úřady konáním spravedlnosti od státu pověřené tím, že trestní řízení neb alespoň pátrání má býti zahájeno proti nevinnému. Leč, shledávaje v jednání obžalovaného jen přestupek podvodu spáchaný tímto lstivým uvedením četnictva v omyl, zabývá se rozsudek jen touto jedinou stránkou zažalovaného skutku pachatelova, jeho rubem, kdežto vlastní podstatu činu nepodrobuje náležitému právnímu rozboru, hodnocení a podřadění pod právní normu činnost obžalovaného plně vyčerpávající, při čemž nejen že nezkoumá, zda lze v jednání tom zjistiti podstatné prvky zločinu utržení na cti, čili nic, nýbrž ani nepřihlíží měrou dostačující k svým vlastním skutkovým zjištěním.

Pro otázku, zda obvinění někoho pro vymyšlený zločin způsobem v § 209 tr. zák. uvedeným zakládá skutkovou podstatu tohoto zločinu, není rozhodným, zda vrchnost, nabývši vědomost o obvinění, pojímá čin pachatelův jako zločin utržení na cti, či zda ho posuzuje s jiného hlediska. V úvahu přichází jediné, zda byly tvrzeny skutkové okolnosti určitého zločinu, jež vzhledem k určité osobě v obvinění tom v souvislosti s tvrzeným zločinem rovněž uváděné, označují ji za pachatele toho zločinu, při čemž nerozhoduje, zda označena jest za přímého pachatele vymyšleného zločinu, či jen za spoluvinníka a za účastníka ve smyslu § 5 tr. zák. Stačí objektivní způsobnost obvinění, by vrchnost z pachatelova podnětu zahájila vyšetřování nebo pátrání, ať již ihned přímo proti oznámené osobě, nebo zatím jen s hlediska udaného zločinu vůbec. Byl-li však zločin utržení na cti spáchán způsobem, uvedeným v § 209 tr. zák. jako prvá skutková podstata toho zločinu, totiž přímým udáním u vrchnosti, což rozsudek o obžalovaném zjišťuje, pak pro skutkovou podstatu zločinu toho po stránce objektivní již plně dostačuje, když vrchnosti o zločinném skutku, o němž snad neměla ještě vůbec ani vědomosti, byly tvrzeny takové vymyšlené skutečnosti, nebo třeba i pravdivé, přes to jich spojením se smyšlenkami do té míry zkreslené a nabývající jiné tvářnosti a významu, že se podle nich konkrétním tvrzením nebo náznaky označená osoba stala podezřelou, že spáchala určitý zločin, který vůbec spáchán nebyl, po případě zločin sice skutečně spáchaný, při němž však jako pachatel ať již přímý nebo podle § 5 tr. zák. nepřímý vůbec v úvahu přijíti nemůže. V takovém případě jest lhostejno a nezáleží na tom, zda vrchnost považuje udání za věrohodné a ihned zahájí obvyklé pátrání nebo vyšetřování proti udané

osobě, či zda vůbec na udavatelův popud nezakročí nebo dokonce obrátí šetření přímo proti němu.

Po stránce subjektivní nelze účel, jehož pachatel chtěl udáním neb obviňováním někoho z vymyšleného zločinu dosáhnouti, zaměřovati se zlým úmyslem ve smyslu § 1 tr. zák. Pohnutka trestné činnosti pachatelovy jest nerozhodná; nevyžaduje se, by přímo zamýšlel z pomstychtivosti, ze zloby nebo z jiného nepřátelského úmyslu podniknutí proti určité osobě trestní vyšetřování nebo pátrání pro vymyšlený zločin; stačí jeho vědomí, ať již pohnutka jeho jednání jest jakákoliv, že udání (obviňování) neodpovídá pravdě buď co do skutku nebo co do osoby, po případě v tom i onom směru, že tudíž určitá osoba jest vrchnosti udávaná (obviňována) ze zločinu vymyšleného, a že se takovým udáním dává vrchnosti podnět (obviňováním může se dáti vrchnosti podnět) k vyšetřování neb aspoň k pátrání proti udanému (obviňovanému). V souzeném případě obžalovaný podle zjištění soudu oznámil Ladislava T-u přímo u vrchnosti z vymyšleného naň zločinu spoluviny na loupeži ve smyslu §§ 5, 190, 194 tr. zák. tím, že předstíraje četnictvu přepadení v noci v lese třemi neznámými muži a násilné oloupení o 140 Kč, ač se nic takového vůbec nestalo, uvedl konkrétní skutečnosti ohledně Ladislava T-y, které ho činily podezřelým, že tento vymyšlený zločin loupeže nastrojil. Rozsudek takto zjišťuje veškeré náležitosti prvé skutkové podstaty zločinu podle § 209 tr. zák. ve směru objektivním. Při zkoumání subjektivní stránky se však rozsudek spokojuje jen zjišťováním pohnutky pachatelova činu, kterou považuje mylně za rozhodující pro zjištění nebo nezjištění zlého úmyslu, a nepřihlíží nikterak k jeho vědomí v době udání smyšleného zločinu u vrchnosti, zda měl nebo vůbec mohl míti představu o tom, jaký dosah bude a může míti jeho sdělování nepravdivých tvrzení o zločinu loupeže vůbec a případné účasti Ladislava T-y na zločinu tom zvláště; tak rozsudek pominul podstatnou součást zákonného znaku zlého úmyslu. Rozsudkový výrok, že tu zlý úmysl vůbec chybí, spočívá na nesprávné představě nalézacího soudu o náležitostech toho, co ke zlému úmyslu (zločinu podle § 209 tr. zák.) dostačuje, pokud se týče čeho se vyžaduje; bylo proto vyhověti zmateční stížnosti státního zastupitelství, doličující zmatečnost rozsudku číselně podle § 281 čís. 10 tr. ř., svým obsahem však správně podle čís. 9 a), rozsudek zrušiti a podle § 288 čís. 3 tr. ř. věc vrátiti soudu prvé stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

Čís. 3794.

I poskytnutí nebo vzetí sebe nepatrnějšího úplatku jest trestným, dotýká-li se uplácení důležitého veřejného zájmu; úměrnost úplatku k důležitosti veřejného zájmu zákon nevyžaduje.

Veřejného zájmu se dotýká, kdo něco podniká, co jest v nepříznivém vztahu k zájmům veškerenstva státních občanů neb alespoň jistého, počtem neomezeného jich kruhu.

Důležitost zájmu jest posuzovati vždy podle případu.